

חיות פלאת

פתח-תקוה, רחוב שפירא 21 / 26 מיקוד 49491
טלפון 9314766-03, 9303502-03, פקס 9040567-03

כתיבה ועריכה: עליזה וורם
עיצוב: דרורה פסטרנק
ניסן תשס"ו - אפריל 2006

85 שנים למאורעות תרפ"א

החודש לפני 85 שנים החלו מאורעות תרפ"א – (1921) ביפו. במהומות אלו נרצחו 11 יהודים ובהם הסופר יוסף חיים ברנר. המהומות התפשטו לעבר פתח תקוה. עם היוודע דבר המהומות ביפו, נבחר ועד הגנה בראשות אברהם שפירא ואבשלום גיסין - כסגנו. ב-4 במאי הותקפה כפר סבא ותושביה הועברו לפתח תקוה. ב-5 במאי, בבוקר כ"ז בניסן, החלה נהירת אלפי ערבים לעבר המושבה. הנשים והילדים התכנסו בבית הכנסת וביקב והגברים תפסו עמדות על הבתים. רוכבים, בראשותו של אבשלום גיסין, יצאו לבלום את הפורעים באזור הבצה, הכח נפגע ואבשלום נהרג בסמוך לתל מלאבס. הערבים התקדמו ונבלמו ממש לפני מסילת הרכבת במושבה על ידי כח המגן בפיקודו של אברהם שפירא. הקרב באזור המסילה היה קשה ועקוב מדם.

בתום יום הקרבות הקשה איבדה המושבה 4 מבניה: **אבשלום גיסין, נתן רפפורט, זאב אורלוב, חיים צבי גרינשטיין**. בהלוויה, שהתקיימה למחרת היום, ספד אביו של אבשלום לבנו: **".... אני גאה בבני שנפל קרבן כיהודי על מזבח העם והמולדת"**. עמידתם הנחושה של בני פתח-תקוה מול אלפי פורעים ערבים זכתה לפרסום רב בעיתונות העברית. שטיינמן פרסם המנון לפתח תקוה ובו כתב: **"מתוך ים העלבונות הבהב לבסוף שביב של נחמה, פתח תקוה נתנה שמחה בלבנו, שם הכרנו את בני הישוב החדש..."**

נתן
רפפורט

חיים צבי
גרינשטיין

אבשלום
גיסין

זאב
אורלוב

מאורעות תרפ"א השאירו רישומם על חיי המושבה והארץ ורשמו דף במסכת הגבורה היהודית.

הנופלים הונצחו בשתי אנדרטאות: האחת הוצבה בחצר הוועד והועברה לרחוב חיים עוזר, והשנייה - במקום נפילתו של אבשלום, וכיום היא מוצבת בגן ב"ד לבנים.

טקס זכרון לחללי תרפ"א, אנדרטת "יד לגיבורים"

במשך שנים ארוכות הנציחה פתח תקוה את זכר הנופלים בכ"ז בניסן. ביום זה נערך טקס זיכרון בנוכחות כל תלמידי בתי הספר והתושבים ובתי העסק נסגרו. טקס זה הופסק עם הכרזת יום הזיכרון הכללי לחללי צה"ל ע"י מדינת ישראל.

אברהם שפירא ליד אנדרטת
"יד לגיבורים" ב"ד לבנים"

"...כך נותבים החיים נתיבם, ונתעיד מצבתם הנצחת של ארבעת נופלים גבורים על משמר חייהם וקבודתם. לא הכרנו את גיסין פנים – אך דמותו חקוקה, לא נשכחת: עלם עז השועט אלי-קרב, וסוסו החוזר מיתם. גם שפירא, יחיה בשיבה, מאורו עוד זכינו לקחת. עודו עז ותמיר קאלון, אך דמותו כבר היתה אגדה".

* שיר זה נכתב ע"י נתן יונתן והוקדש להסטוריה של המושבה

ביבליוגרפיה:

1. פולסקין, חריזמן, "ספר היובל פתח תקוה", תרפ"א
2. ק...גצל, "אם המושבות פתח תקוה תרלח-תשי"ג" יפ"ת
3. זיאל, "פתח תקוה שרשים וימים גדולים", עיריית פ"ת
4. ניונתן "שבילי עפר אשר אהבנו" - ספרית הפועלים
5. א.חשביה, "אם ועיר", עיריית פ"ת, הוצ מילוא

חיות פלאת

1. ברנר מהם "מאורעות"? היעזרו במידע המצוי באתר הפסג"ה.
2. כיצד השפיעו ה"מאורעות" על הישוב בארץ בכלל ועל פתח תקוה במיוחד?
3. איך והיכן מנציחה העיר את זכר חללי ה"מאורעות"? היעזרו במידע המצוי באתר הפסג"ה?
4. מדוע, לדעתכם, כתבו משוררים שירי תהילה לנופלים?
5. "פתח תקוה נתנה שמחה בלבנו" מדוע? - על פי ההמנון שכתב שטיינמן.